

Головним нормативним документом при вивчення сутності поняття «дебіторська заборгованість» в Україні є П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість». Відповідно дебіторська заборгованість визначається як сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату. При цьому, дебіторами вважаються юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів.

В. Я. Нусінов,
*д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку, оподаткування,
публічного управління та адміністрування,
Т. В. Семеняка,
*магістрант,
ДВНЗ «Криворізький національний університет»,
м. Кривий Ріг, Україна**

МЕТОДИКА ОЦІНКИ РИТМІЧНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ З УРАХУВАННЯМ ТЕРМІНІВ ЇЇ ВИГОТОВЛЕННЯ ТА ОЧІКУВАННЯ

Ритмічність виробництва готової продукції, що враховує виконання замовлень покупців показує наскільки своєчасно підприємство виконує взяті на себе зобов'язання перед покупцями та в якій мірі воно може задовольнити раптові замовлення покупців.

Так, якщо на підприємстві відбуваються часті збої у виробництві, мають місце факти зриву виготовлення продукції в строк або немає мінімально необхідного запасу готової продукції на складі, то воно ризикує втратити певну величину виручки, через те, що покупці відмовляться від замовлень, оскільки у них немає змоги чекати на їх виготовлення. Тому при розрахунку даного виду ритмічності обов'язково треба враховувати терміни виготовлення та терміни очікування готової продукції покупцями.

Термін виготовлення готової продукції ($T_{\text{виг.}}$) – це максимальний період часу, протягом якого підприємство виготовить необхідний покупцю вид продукції.

Для встановлення терміну виготовлення готової продукції весь асортимент продукції необхідно розподілити за часом її виготовлення, залежно від особливостей виробничого процесу кожного підприємства.

Термін очікування готової продукції ($T_{\text{очік.}}$) – це максимальний період часу, який готові очікувати покупці на виготовлення необхідної їм готової продукції.

Термін очікування готової продукції покупцями є різним в залежності від терміну її виробництва, унікальності готової продукції, наявності аналогів на ринку тощо, тому даний показник доцільно визначати експертним шляхом, враховуючи особливості кожного замовника.

В процесі розрахунку ритмічності виробництва готової продукції, яка враховує замовлення покупців, після визначення $T_{\text{виг.}}$ та $T_{\text{очік.}}$ на підприємстві можуть виникнути наступні ситуації:

1) Термін виготовлення перевищує термін очікування готової продукції покупцями (Твиг. > Точік.). У даному випадку підприємство дійсно працює неритмічно, тобто не задовольняє в повній мірі вимоги покупців, що в майбутньому вплине на величину отриманих ним доходів від реалізації. Розрахунок аритмічності у цьому випадку є обов'язковим.

2) Термін виготовлення менший за термін очікування готової продукції покупцями (Твиг. < Точік.). У даному випадку підприємство повністю задовольняє вимоги покупців, тому розрахунок ритмічності є не доцільним.

Отже, розрахунок ритмічності, яка враховує замовлення покупців, доцільно здійснювати за наступними етапами.

На першому етапі необхідно визначити Твиг. та Точік. для кожного виду продукції окремо:

- якщо Твиг. < Точік., приймаємо коефіцієнт аритмічності рівний 0.
- якщо Твиг. > Точік., переходимо до розрахунку ритмічності;

На другому етапі необхідно розрахувати негативні числа аритмічності, оскільки для даного виду аритмічності доцільно враховувати лише недовиконання плану з виробництва того чи іншого виду продукції.

Також на підприємстві дуже часто бувають ситуації, коли воно одного дня недовиконало план з виробництва за певною групою продукції, а наступного дня – перевиконало і, навпаки. Тому при розрахунку ритмічності даного виду дуже важливо враховувати обсяги перевиконання планових завдань у попередньому звітному періоді та коригувати на цю величину обсяг виробництва готової продукції у звітному періоді.

На третьому етапі необхідно розрахувати коефіцієнт аритмічності готової продукції, що враховує замовлення покупців за кожною окремою групою продукції таким чином:

$$K_{аритм\ гр} = \frac{\sum(\eta_{-} \cdot q_{план.})}{\sum q_{план.}} \quad (1.1)$$

де $K_{аритм\ гр}$ – коефіцієнт аритмічності готової продукції за окремою групою;

η_{-} – негативне число аритмічності;

$q_{план.}$ – плановий обсяг виробництва готової продукції, грн.

Четвертий етап полягає у розрахунку загального коефіцієнту аритмічності готової продукції за наступною формулою:

$$K_{аритм\ заг} = \frac{\sum(K_{аритм\ гр} \cdot q_{план\ гр})}{\sum q_{план\ гр}} \quad (1.2)$$

де $K_{аритм\ заг}$ – загальний коефіцієнт аритмічності готової продукції;

$q_{план\ гр}$ – плановий обсяг виробництва готової продукції в цілому по групі, грн.

Таким чином, представлена методика розрахунку ритмічності виробництва готової продукції, що враховує замовлення покупців дозволить підприємству оптимізувати політику у сфері управління замовленнями та вчасно реагувати на їх зриви.